

Příloha k protokolu o SZZ č.: ..... Diplomant: Kateřina Tobolková
Vysoká škola: PF JU Aprobace: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ
Katedra: pedagogiky a psychologie Recenzent diplomové práce:
Datum odevzdání posudku: 20. 4. 2010 Mgr. Radek Cvach

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název: Srovnání efektivnosti výuky pomocí inovativních a klasických metod

Předkládaná diplomová práce, autorky Kateřiny Tobolkové, se zabývá stále živou problematikou výukových metod (dále jen VM).

V úvodu práce autorka osvětluje provázanost transformace našeho školství s problematikou výukových metod. Ne vždy tak činí terminologicky obratně (např. str. 10. – RVP nebyl ani zpracován, ani schválen na základních školách; ŠVP jsou právě těmi Vámi označovanými „vlastními vzdělávacími programy“).

Teoretická část DP (dále jen TČ), která ale není v obsahu samostatně vymezena, je tvořena 2. – 5. kapitolou. Ve 2. kap. se autorka dotýká pojmů jako je výuka, pojetí VM, styly učení a styly vyučování. V podk. 2.1 rozebírá výuku. Zde (str. 11) označuje školu jako hlavní prostředek výchovně vzdělávacího procesu, myslím ale, že škola je spíše instituce. Dále zde popisuje význam klíčových kompetencí ve výuce, propojuje je s VM a pedagogickou komunikací. Na str. 12 hovoří o výběru VM a vyzdvihuje inovativní VM, aniž by však předtím nějak jednotlivé metody klasifikovala a charakterizovala (což činí částečně až na str. 14). Samotná podk. 2.4 o vlivu VM na vyučovací styl učitele je dle mého názoru velmi stručná až povrchní. Ve 3. kap. autorka představuje a klasifikuje jednotlivé VM. Kapitola je velmi stručná a skoro zbytečná, neb podrobné dělení a představení VM je uvedeno v kapitole 5. Na str. 17 by autorka u obhajoby mohla blíže vysvětlit jak (a zda vůbec) vnímá rozdíl mezi metodami a org. formami výuky. I 4. kapitola je velmi stručná (povrchní), klidně mohla být součástí některé jiné kapitoly. Těžiště TČ předkládané DP tkví jistě ve velmi rozsáhlé 5. kapitole. Zde autorka velmi obsáhle charakterizuje a představuje jednotlivé VM. Metody zde dělí do třech hlavních skupin (dle Maňáka a Švece). Zřejmě nedopatřením jí z metod slovních vypadla asi nejpoužívanější metoda našeho školství, a to výklad (blíže se k němu dostává až při charakteristice frontální výuky). Možná by bylo bývalo vhodnější, aby se diplomantka, místo takto rozsáhlého popisu VM, zaměřila a popsala třeba ty dle jejího názoru nejvýznamnější VM používané na 1. st. ZŠ. (místo popisu třeba přednášky). I v této kapitole je několik námětů k obhajobě. Na str. 26 – při práci s učebnicí by bylo asi lépe použít spojení „alternativní postupy“ než alternativní metody práce s učebnicí. Na str. 28 – *názornost* je zásada (princip), nikoli metoda. Někde je popis metody velmi zjednodušen na úkor srozumitelnosti (str. 31 – 32). Na str. 44 autorka uvádí, že did. hra, která nemá vítěze či hrdinu, je pro dítě nezajímavá a nudí. Toto tvrzení považuji za velmi sporné a autorka by se při obhajobě měla vyjádřit k významu her a soutěží ve výuce. Na str. 46 – 47 autorka představuje frontální výuku jako komplexní VM, nicméně tak činí velmi stručně (na to, že je to stále převažující typ výuky). Na str. 49 popisuje autorka kooperativní výuku a hovoří o pojmu „*pracovní ruch*“. Ten však označuje za *princip*. Myslím, že je však spíše průvodním jevem tohoto typu výuky. Na str. 53 hovoří o reformě pedagogiky – spíše by se asi hodilo použít pojem *reformní hnutí* v pedagogice. Na str. 54 při představování projektové výuky a jejího představitele (Kilpatrick) začíná další odstavec slovem „oba“. Nicméně není jasné koho autorka míní (zřejmě Dewey). Celkově je ale tato kapitola napsána se zřejmým zájmem o

problematiku. Jako námět k zamyšlení by zde stálo vždy popsat klady a zápory jednotlivých VM. Možná se také opřít o více autorů (převažují Maňák a Švec)

Praktická část DP je tvořena obsáhlou kapitolou 6. Zde přehledně vymazuje cíle, otázky, hypotézy, popisuje použité metody, charakterizuje výzkumný soubor a předkládá výsledky dotazníku i experimentu. Zde je nutné ocenit snahu diplomantky o zapojení dvou výzkumných technik (dotazník a experiment). Poněkud nejasné je znění cíle pro experiment. (Srovnání efektivity inovativních VM a klasických VM jste prováděla pomocí experimentu a ne pomocí těch samotných metod). A asi i u toho experimentálního cíle by stálo za to připsat, že byly zjišťovány znalosti žáků. Tedy že ten výzkum a tedy i experiment porovnával ty metody pouze z hlediska získávání znalostí. Pro dotazníkové šetření byl sestaven dotazník, zde jsou připomínky: položka 4. – problém s anonymitou, což se pak objevuje i na str. 60, položka 5. a 6. – chybí možnost „jiné“, položka 7. – asi bych rozdělil do dvou položek. U obhajoby by autorka mohla vysvětlit, jaké jsou požadavky na výběr skupin do experimentu (str. 59). Z hlediska čtenáře DP jsou velmi zajímavé citace výpovědí učitelů na str. 64 – 65. U grafu č.5 bych pouze upozornil na to, aktivizační metoda nemusí být nutně metodou inovativní. Komentáře na str. 69 (nahore) jsou silně subjektivní. Samotné závěry k jednotlivým hypotézám bych asi formuloval opatrněji a to vzhledem k jednoduchosti samotného experimentu. Srovnání 2 vyučovacích hodin se mi jeví jako silně nedostačující k formulaci těchto závěrů. Škoda, že diplomantka nemohla vést a srovnat více vyučovacích hodin. Sama si zde totiž odpovídá na to, proč asi inovativní metody nebyly tak efektivní (neznalost a nezvyk žáků). Pokud by děti z experimentální třídy měly možnost být takto vyučovány několik hodin, možná by výsledky byly výrazně odlišné. Pak by třeba zjistila, že i bez klasického výkladu je někdy možné nabýt požadovaných znalostí. U výsledků dotazníku zde myslím hrála určitou roli i stylizace učitelů. Z jiných výzkumů vyplývá, že učitelé neradi přiznávají neznalost či nepoužívání moderních postupů. I zde se ukázalo, že všichni verbálně potvrzují význam inovativních VM, ale nakonec na dětech v obou třídách bylo patrné, že s nimi moc do styku nepřijdou.

V DP jsem objevil některé drobné formální nedostatky: v bibliograf. záznamu neúplné znění práce; anotace by měla být v jednom bloku; občas neodsazené odstavce; chybný nadpis (str. 33) a občasné formulační neobratnosti. Nicméně samotná stylistika a gramatika práce je dobrá.

Autorka i přes výše uvedené nedostatky prokázala dobrou znalost předkládané problematiky. Práce svým rozsahem splňuje podmínky kladené na diplomové práce. Prokázala schopnost pracovat s odbornou literaturou. Naznačila také schopnost zorganizovat jednoduchý pedagogický výzkum. Je nutné ocenit autentičnost práce a rovněž zaujetí autorky pro tuto oblast, kterou jistě využije při svém potencionálním pedagogickém působení. Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **d o b ř e**

podpis vedoucího – recenzenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne: 20. 4. 2010

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhově
--------------------	---------	-------------	-------	----------